

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Secvnda Post Pascha.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Beata, inquam, Domine Iesu, nobisq; salutaria, cum nostri eadem causa receperis, amorisq; in nos testandi gratia retineas. Sunt utiq; foramina petrarum, & cauernae maceariae, in quibus animae nostrae columbarum instar ab incurfu hostili turæ delitescant; sunt fontes salutare, è quibus aquas gratiae, & misericordiae hauriant; sunt decora sculpturaeque; sacrae humanitatis tuae: sunt quin etiam, mundi redemptor, passionis tuae trophaea, fortitudinis indicia, triumphorum testimonia, veraque amoris & affectus tui erga mortales argumenta. Gratiā igitur nobis, o animarum seruator, praesta, ut per eadem, per quae redempti sumus vulnera, gloriam tandem caelestem obtinere mereamur; ad quam deducere nos digneris, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuis & regnas. Amen.

DOMINICA SECVNDA POST PASCHA.

Partes.

1. *Quam periculosa sit multis pralatura.*
2. *Quod uerus pastor sit Christus.*
3. *Veri pastoris proprietates.*
4. *Dotes pastoris boni generatim.*
5. *Eiusdem dotes quaedam singillatim.*
6. *Past. ualis regimini partes.*
7. *De mercenario.*

Ego sum Pastor bonus, &c. Iohan. 10.

FIGVRA.

Num. 16. 17. **C**VM grauis hinc inter Dathan, Chore, Abironemque, illinc Mosem atque Aaronem, quo ad summum sacerdotium, orta esset contentio, nolentibus nimirum illis Aaronem summo sacerdotio, & totius populi pastoratu initiari, sed eundem sibi potius ambientibus, Deus controuersiam hanc prodigiose terminaturus, virgas 12. principum tribuum filiorum Israel, tabernaculo inferri mandauit, & unicuique tribus nomen inscribi; cuius porro virga mane florisset, illius ex tribu summus Sacerdos constitue-

retur. Cum igitur die constituta virgae tabernaculo illatae essent, sola Aaronis postredie floruisse, fronduisse, fructuumque amygdalinum protulisse comperta est; quo signo declarabat Deus, solum hunc praeter ceteris ad summum sacerdotium populi que sacrae praelaturae delectum. Eadem haud dubie, Auditores, inter Scribas & Phariseos, & Christum Dominum uiebat controuersia & contentio; ostendere conabantur illi, summum Pontificatum, principatum ac regimen populi apud se reperiri, sibi que longi temporis praescriptione deberi: hic uero solum se Pontificem & populi caput, reliquis exclusis, à Patre esse constitutum. Qui quoniam solus, diuina adiuuante potentia, gratia in conceptione uita & tempore resurrectionis floruerat, hodie ab omnibus in uniuersalem pastorem, & summum & oecumenicum Pontificem recipitur; cum ipse de se aperte testetur: *Ego sum pastor bonus.* Hoc ipsum Iohan. 10. Euangelij nostri subiectum est, quod hodie exponitur cathedram conscendi; utinam ad ampliorem Dei gloriam, animarumque nostrarum emolumentum! Sed quoniam humana genua labant, & ignorantiae mihi meae sum conscius; ad Spiritum paraclitum, qui linguas infantium foecundas reddit, confugiendum, eiusque auxilium, Deiparae uirginis intercessionibus, prout consueuimus, implorandum. Dicamus igitur in genua procumbentes cum Angelo Gabriele, *Aue Maria.*

Magnum illud Ecclesiae ornamentum I. & caput Gregorius, de Episcoporum & An-Sententia
tistitum dignitate loquens, dicere solebat, D. Grego-
Prælati potestatem non honorem, sed in- de prælati-
gens potius onus esse, & merito profecto;
inter cetera enim quae reperiri in mundo
possunt, onerosa & grauiā ipsa Episcopalis
dignitas primum obtinere locum merito
dici potest. Quo etiam quam proxime ac-
cedentes Concilij Tridentini Patres, vna- Item Con-
nimi suffragio asseruere, tam graue Episco- cil. Trid.
porum onus esse, ut ipsi etiam Angelorum
humero, si ipsum imponeretur, sub mole la-
bascerent, aut saltem fatiscerent: *onus an-
gelicis humeris formidandum*, quod nimirum
Cherubim suscipere exhorrescant, sub quo
Seraphi-

Seraphinorum humeri curventur. Ipse etiam Apostolus Paulus, cum futuro Episcopo Timotheo, requisitas in perfecto Episcopo virtutes & dotes perscriberet, inter cetera adiungit, eum qui ad Episcopatum aspirat, onus & labores, & opus in humeros ceteris. *Quiesque Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Et quemadmodum ipse onus ingens est & magnum, ita quoque virtus & merita ipsius suscipientium magna sunt oportet & varia.

Quo optime facit scitum illud Agefilai regis responsum: interrogatus enim, quæ in optimo requirerentur Principe virtutes, ait: *Principis est non mollitia delitisse, sed temperantia & fortitudine priuatis hominibus antecellere.* Quod sapiens ille & cordatus rex de secularibus Principibus olim; ipse maiori iure de Præsulibus, qui Ecclesiæ Christi Principes sunt, iam dicturus videor: non esse Episcoporum scilicet, inanes mundi delicias cõsectari, voluptatibus carnalibus indulgere, sed soli virtutum exercitio, laboribus, sollicitudinibus pro Ecclesiâ incumbere. Vt enim onera grauius sunt, ita quoque & athlantæum Herculeumque ad eadem humerum efferre par est.

Hinc Dominus Sobnam, ad magnos apud Ezechiam regem honores euectum depositurus, & summo sacerdotio priuaturus, vt in Eliachim domui regiæ præfectum ipsum trãfferret, grauem ac ponderosam se ei clauem ait traditurum, quam manibus ferre non posset, vt in humerum eandem sumere necesse futurum sit. *Et dabo clauem domus Dauid super humerum eius.* Quis simile quid vnquam aut vidit aut legit? an non clauis domus alicuius de zona pendent sed audite; ingens hic latet mysteriũ, Dominus quippe per clauem hanc, quam vt pontificiæ dignitatis signum & symbolum dare decreuerat, designare volebat, quantas dignitas hæc & honor Episcopalis molestias, labores & onera cõtineret, ad quæ nimirum subeunda etiam ferri humeri necessarii videantur.

Idem etiam Propheta Messia venturi functiones & officium recensens vt pote qui & præsul, superior & Pastor esset futurus, tam

grauis eius onus futurum ait, vt manibus ferendo non sufficientibus, in humeros ipsius relaturus sit: *factus est, inquit, principatus suus per humerum eius.* Quid hic audio? si nec ipse filius Dei validus ille Athlas; qui vtrumque mundi cardinem sustentat, & portat o-facerdotij mnia verbo virtutis suæ, manus oneris ferendis nõ cerdotalis clauibus ferendis pares habuerit; sufficiunt. quas, obsecro, habebunt homines, ventro leuiiores, fragiles, imbecilles, infirmi? Hæc, precor, mente & animo voluite Ecclesiastici, qui ad honores & dignitates aspiratis, prælaturas ambitis, & eadem adepti & animi effrenati directione administratis. Messias, ecce, plumbo grauiores, onerosioresque iudicauit, quas vos pluma leuiiores arbitramini.

Scio verba illa Iob, *sed & gigantes gemunt sub aquis,* in varias expositiones detorqueri, & velut nasum cereum omnem prope modum interpretationis formam admittere, adeo vt quanam vero quam proxima difficile sit discernere. Imprimis tamen mihi placet illa Rodulphi Elauientis Paraphrasis, quæ de Prælatis eadem exponit: *Gigantes gemunt sub aquis,* id est, inquit, *potentes huius sæculi sub proidentia & gubernatione temporali dignitatum.* Cuius interpretationi ipse accedens, aio Ecclesiasticas Prælaturas vere aquas, abyssos & voragines esse, sub quibus non idiotæ modo & simplices, sed robustissimi etiam gigantes gemunt & tremunt, id est, in quibus viri etiam omnium virtutum præsidio communiti difficultatem ingentem reperiunt, & sub onere muniõrum collabescunt.

Pericles reip. Atheniensis præfectus; quotiescunque senatum adiurus, togam ex magistratus sui præscripto sumeret; ita dignitatem exhorruit, vt sæpius his seipsum verbis compellaret: *Attende tibi Pericles, liberi sunt quos ipse reges, Græci sunt, & Athenienses.* Idem repetant obsecro Episcopi & Antistites, quotiescunque habitum Pontificum assumunt, quoties rochetam induunt, quoties infulam capiti imponunt, quoties pedum in manus capiunt: dignitatis, inquam, in qua constituti sunt, cuius & pericula perpendant; cogitent quousque interdum, quos

quos sub se constitutos habent, animas esse, fideles & Christianas, ac proinde sibi excubandum, quo debita eas ratione regant.

Respexit huc Martialis Poeta vetus, cum amico scriberet.

Quæris onus magnum, magnum dum quæris honorem. Idem omnino de Præsulibus nostris dictum esto, sciant inquam se, dum honores ambiunt, onera & molestias ambire; dignitates quippe gravissima pericula adferunt, & animæ sæpenumero mortem causantur.

Iud. 9.

Rhamnus cum ad dignitatem regiam, & præceteris arboribus eminentiam adspiraret, sui ipsius & aliarum arborum interitus causa extitit: nam dum ipsam flamma corripuisset, incendio vna cum cæteris consumpta fuit. Parabola hæc quidem fuit, designare tamen voluit, minimos quosq; & abiectissimos, honores & dignitates Ecclesiasticas ambiendo, ac cæteris præesse gestiendo, sibi & aliis sæpe perniciem creare.

Isid. lib. 3. de sum. bono.

Huc Isidorus Hispaleus etiam respexit cum ait: *Quanto quisque in superiore constitutus est loco: tanto maiori versatur in periculo.* Hoc si in omni dignitate locum habet, ut reuera habet, quotidiana nimirum experientia id demonstrante, in Ecclesiastica potissimum locum obrinet: quo enim quis in Ecclesia ad maiores dignitates & sublimius honorum culmen euectus est, eo maiori discrimini vivit expositus, maiores ruinæ occasiones perimetat necesse. Quo etiam facit quod in Epistola quadam refert Bernardus: *si tentatio est vita hominis cuiusque super terram, quantis, putas, periculis patet vita Pontificis?* in quam omnes quæ reperiuntur tentationes collimant? quod & sui ipsius exemplo confirmat: *si ego in caverna latens, & sub modio fumigans, tamen ventos evitare nequeo, & instar arundinis huc illuc agitor, quid persona super montem, super candelabrum posita? perinde ac si dixisset, si ipse qui mundum declino, qui honores detestor, tantis tamen tentationibus concutior, exagitor, & percellor: quomodo concutiendos credam eos, qui dignitatibus inhiant, honorum fastigia adspirant, & Ecclesiasticas Prælaturas consecantur.*

Epist. 42. Bernardi sentent. contra Præsulum ambitionem.

Ipsæ Pontifex Gregorius ad summum Ecclesie apicem, & ad Principem dignitatem sublimatus, cognitis periculis in quibus verfabatur, locum hunc Psalmorum *deieci eos dum alleluarentur*, de ambitiosis Prælatiis exposuit, quos eo ipso, quod ad honores euehantur, deprimi & deici credit. Videmus enim plerisque, dum ad summum in Ecclesia culmen extolluntur, & sublime nimis conscendere conantur jugum, magna sui infamia & dedecore, ad imum confusionis barathrum delapsos esse. In quam rem facit illud Poeta,

*Tolluntur in altum
Ut casu graviore ruant.*

Præceptum hoc Domini in Deuter. legitur: *Cum edificabis domum novam, facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua;* id est, ne aliquis è tectis & pinnaculis ad terram corruens ceruicem frangat; itaque domum sanguine cruentet. Docere siquidem voluit, honorum fastigia, id est, sublimis in Ecclesia gradus, alto & valido virtutum vallo ac pariete cinctos esse debere, ne quod inde discrimen oriatur, nullus sanguis effundatur, animarum nulla sequatur damnatio.

Deut. 22.

In primo Regum commentario legitur summus Pontifex Heli de sella retrorsum collapsus, fractis ceruicibus expirasse, quem repetitum & lugubrem casum si allegorice exposuero, à veritate tamen ne hilum declinādo, dico plurimos è sella pontificia & sedibus Episcopalibus retrorsum excidisse, & fractis animæ ceruicibus magno sui dedecore, in omnium oculis expirasse.

1. Reg. 4.

Hæc hæc hactenus de Pastoribus & Prælatiis: quod in Euangelio hodierno de eisdem plurima habeatur mentio; veri enim pastoris hic dotes describuntur, & se pastorem esse Christus confiteri non erubescit. Singula Ioannes describit, cuius verba sunt: *Ego sum pastor bonus.* Quæ ut pro dignitate exponam, & concionem Catholicam de ijs instituam, bifariam eam pro consuetudine diuidam, primo de bonis pastoribus, ac deinde impijs & mercenarijs agam; in quo si faciles & attentas aures mihi præbueritis, egregios vobisq; haud dubie gratos conceptus produca.

II.

Ioan. 10.

Pria-

ante Christi Principio igitur, antequam longius pro-
uehar sciendum, ante Christi in mundum
aduentum, genus humanum, velut disper-
sum derelictum, & pastore destitutum, in
mundi huius deserto vicitasse. Ita quippe
ait Michæas Propheta coram Israhel rege: *Vi-
di cunctum Israhel dispersum in montibus, quasi
oves non habentes pastorem.* quam rem Moses
miseratus olim, à Domino ardentibus preci-
bus pastorem contendeat: *Provident Do-
minus Deus spiritum omnis carnis, hominem
qui sit super multitudinem hanc, & possit exire
& intrare ante eos, ne sit populus iste sicut oves
absque pastore.*

Domini igitur suorum precibus fatiga-
tus, & diurnis postulationibus laceffitus,
fidum se populi pastorem emissurum, per
Prophetam pollicetur, qui eundem custo-
diat, & ab omni inimicorum incurfu prote-
gat & tueatur. *Ego solvabo gregem meum, &
non erit ultra in rapinam, & suscitabo super eos
pastorem unum qui pascat eas.* In quæ verba
commentatus Hieronymus, ait verba hæc
de Davide rege intelligi non posse, qui lon-
go ante tēpore mortuus erat, at de solo Chri-
sto Iesu exponi debere, quomodo & Apo-
stolus ad Hebræos exposuit, *Deus pacis qui
eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in
sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum
Iesum Christum:* eum ipsum inquam, qui ho-
dierno in Evangelio bonum se pastorem ef-
se profitetur, *Ego sum pastor bonus.*

Ipse siquidem est fidelis ille pastor, quem
vetus synagoga, sponsæ nomine insignita,
tantopere in Canticis videre exoptabat, cum
diceret, *Indica mihi quem diligit anima mea,
ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari in-
cipiam post greges sodalium tuorum.* Est ille pa-
stor de quo vere ad litteram locutus est Mi-
chæas Propheta, *Et suscitabimus super eum
pastores & octo primates homines.* Cuius loci
Hieronymus interpretem agens, ait, tres
SS. Trinitatis personas hic inter se de Chri-
sto Iesu, quasi de pastore adeo eximio, loqui,
vt in ipso omnes veteres pastores suscitandi
sint: inter quos septem præcipui ac prima-
tes fuere, Abel-Abraham, Isaac, Iacob, Io-
seph, Moyses, David, ac præcipui quique du-
ces, id est, Hebræorum iudices, quos inter

Tom. 1. Pars Hyemalis.

octo ceteris antecessere, vt ait in Michæam Item octo
Rupertus, scilicet Iosue, Caleb, Othoniel, duces.
Aoth, Baraac, Gedeon, Iephte & Samson:
hos autem tum strenuitate, tum æquitate,
pastores autem diligentia & vigilantia supe-
raturus dicitur Christus. Itaque verum ef-
se comprobabitur, quod in Evangelio legi-
mus, *Ego sum pastor bonus.*

His ita constitutis tria potissimum in fi-
deli & bono pastore requiruntur: primo in-
fracta laborum difficultatumque tolerantia pastori ne-
& inuicta in molestiis tolerandis constan-
cessaria.

Cura quippe & onus pastorale multis
difficultatib. & angustiis expositum est, quod
pastor ille fidelis Iacob apud socerum de se
testatus est dicens, *die noctuque astu urebar* Gen. 13.
& *gelu, & fugiebat somnus ab oculis meis* Sc-
cundo implacabile cum lupis, ferisque rapa-
cibus bellum gerat necesse est, ne quod ab iis
gregi periculum imminet: vitam quoque
suam, si opus est pro ovibus exponat. Ita fe-
cisse comperitur David pastor: nam de rebus
olim fortiter & strenue gestis, apud Saulem
regem gloriatus, hoc se potissimum nomine
iactavit, *Pascebat seruus tuus patris sui gregem,* 1. Reg. 17.
& *veniebat leo vel ursus, & tollebat arietem
de medio gregis & persequabar eos, & percu-
tiebam, eruebamq. de ore eorum.* Terrio ita gre-
gem pascat, alat, seruetque necesse est, vt in-
dies accrescat & augeatur: excubet inquam
& omni ratione enitatur, grex vt bene habe-
at, nullumque morbidum pecus inueniatur,
exemplo inquam pastorum illorū, qui Chri-
sto recens in orbe nato, *Erant custodientes vi-* Luc. 2.
giliæ noctis sue gregem suum. Tria hæc quam
optime Christo Iesu omnium pastorum pri-
mo conveniunt, vt merito de se dicere po-
tuerit: *Ego sum pastor bonus.* Ioan. 10.

Fuit enim ipse, de quo olim ænigmatice
& parabolice Narhan Propheta coram Da-
vide rege locutus est dicens, *Pauper habebat* 2. Reg. 12.
*ovem unam parvulam quam emerat & nutrie-
rat, & eruerat apud illum cum filiis eius: simul
de pane illius comedens, & de calice eius bibens,
& in sinu illius dormiens, eratque illi sicut fi-
lia.* Quis est, obsecro, ð Theologi pauper hic
pastor, non nisi vnicam ouiculam habens ni-
si Iesus Christus? qui toties de se olim testa-
tus est, *Pauper sum ego, & in laboribus à iu-* Psal. 87.

H h h uerita-

uentute mea. Vnica porro ouis eius fuit natura humana, quam ouis illa centesima denotauit, quam pastor hic, nonaginta nouem in deserto relictis, quaeriturus aduenit, an non eam ipsam sacro Eucharistico pane nutrit & fouet: an ad sanguinis sui fluentia adaquaturus eam deducit? an non & in sinu & gremio illius recubat, hypostasi quadam admirabili Verbo diuino vnita? Ipse denique est magnus ille Pan, pastorum Deus & caput: quo cum nomine S. Petrus Apostolus vocauit dicens, *Cum apparuerit princeps pastorum, percipietus immarcescibilem coronam*. Nō quod caput ac summus pastorum fuerit, at quod omnes in hoc munere & cura superauerit: adeo ut solus de se dicere queat, *Ego sum pastor bonus*.

III.

Ioan. 10.
Difficile
bonum aliquem
pastorem reperire.
Luc. 12.
Chrysof.

Boni pastoris
proprietates.

Eccles. 13.

Ierem. 9.
Matth. 13.
Isai. 1.

At dici non potest, quam difficulter bonus aliquis pastor reperitur: quod Dominus in Euangelio ait. *Quis putat, est fidelis seruus & prudens quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore?* Quem locum D. Chrysof. interpretatus, adiunxit, *Querit Dominus, non quasi fulelem & prudentem dispensatorem ignorans, sed inuenire volens huius rei difficultatem & raritatem*. Caterum Dominus verbis his necessarias bono pastori condiciones & qualitates insinuat: Primo fidelitatem, qua tribus possimum in rebus sita est, ut nimirum pastor ore, corde & operibus fidelis sit, verbis quidem, ut quod ore faciendum iubet, manibus etiam exequatur: se cus enim si faxit, homines decipit, neque est sincerus, nam si fucus omnes homines dedecet pastores tamen & Ecclesiae praesules quam maxime, veri enim & sinceri, non autem subdoli, veri & duplices in verbis sint, oportet, de quo vitio Ecclesiastes ait, *Deuoratio pessima super bilinguam*. Corde vero ne versipellis & subdolis sit, aliud, sc. loquendo aliud autē cogitando, aut animo concipiendo in quo scorpionem imitari videretur, qui antequam quidem blanditur & ludit, cauda vero ferit & virus spargit. Hos autem Ieremias notare videtur, dum ait, *In ore suo pacem cum amico loquitur, & occulte ponit ei insidias*. Operibus denique, ne hypocrita audiat, qui aliud quidem doceat, aliud vero operibus demonstrat: in

quo daemone illum Euangelicum imitatur Pastor habitur, qui tritico superfeminauit zizaniam: milis sit o- & eos quos Isaias descripsit. *Principes tui importet. delos, omnes diligunt munera, sequuntur retribusiones*. Secunda pastori bono necessaria conditio est animi humilitas, qua in verbo scripta dignus delitescit. Praesul enim humilis & modestus sit, ut scilicet tanta se dignitate cogitet indignissimum, omniumque se ouium infimum. Omnibus quoque sit affabilis & strauis, sapienti consulenti auscultando, *Refores Sap. 6. te posuerunt, noli e tolli: esto in illis quasi vnus ex ipsa*. Dignitas enim haec insolentem eum aut iactabundum reddere non debet, at humilem, & humilia condescendentem, ne forsitan Deus ad hos te honores pronexerit ita ut castigandorum delictorum occasione habeat. Proponat, inquam, sibi assiduo ob oculos, quod in Salomone de iniquis iudicibus & populi praefectis legitur, *iudicium durissimum his qui praesunt, fiet*. Ad quae verba Ecclesiae pastores tremant & consternentur.

Spiritus pietatis Iesum in desertum procul a mundi strepitu, in quo ieiunio quadragesimali sese exercebat, poenitentiamque faceret, duxit: at princeps tenebrarum Satanas e desertis eum iterum in mundum reduxit, ac supra pinnaculum templi, vanae gloriae stimulis tentaturus, constituit. Docemur hic, plurimos a Spiritu S. in religionum desertam agi, ut in illo precibus & poenitentiae vacent: sed illos deinde a Satana ad honores & dignitates sustolli, ut quos in humilitatis area superare nequibat, ad summos dignitatum apices euectos deiciat.

Saul, priusquam in regem electus esset, humilis, mansuetus, benignus & affabilis erat, ut qui maxime: at mox ut ad solium & sceptrum euectus fuit, regnumque capessit: nequitiam induit, insolenscere, superbire, & durus esse coepit, & omnibus grauis. Ad eundem modum plurimis Ecclesiae pastoribus & praelatis contingere videmus: qui antequam ad honorum fastigium promouerentur, sapientiae, modestiae, pietatis, omniumque virtutum nomine bene apud omnes audirent: verum quamprimum ut honores adepti sunt, & in oculis omnium versantur, nihil illis haberi potest vitiosius aut scelestius.

Qui

Matth. 4.

1. Reg. 15.

Dignitates
praesules
solentes
reddunt.

Qui si sibi optime consultum vellent sapiens illud Sapiens consilium sequerentur. *Quanto maior es, tanto magis te humilia in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam:* quo honoratior es Prælate, & pluri ab omnibus sis, eo te ipsum humilia magis profundiusque dimitte: abiectione & humilitas sint æquilibria machinæ vanitatum tuarum, ad quorum pondera æqualiter dependeat, atque ita gratiam coram Deo inuenies, & grauissimæ ruinæ pericula & scopulos effugies: Optimum profecto & laudabile consilium.

Pastor prudens esse debet.

Mat. 10.

1. Tim. 1. Mali pastores simia collari. Li. de consider. 1. Reg. 3.

1. Reg. 12.

1. Reg. 12.

Prudentia tertio & sapiens discretio vitam Præsulis mirifice exornant, & ad dignitatem illius plurimum faciunt, inclusa in verbis, & prudens: qualitates inquam in Episcopo in primis requiritur: pastorem n. haud dubio prudentem & sapientem esse oportet: ideo Dominus in Euangelio omnibus in genere Præsulibus dixit, *Estote prudentes sicut serpentes.* Absurdum enim foret & præter decorum, eum, qui alios regendos suscepit, & ad dignitatem pastorem euectus est, sui ipsius curam non habere, nec iuxta rationis normam vitam instituere. *L. fin. Cod. de leg. iur.* In quem etiam sensum loquitur Apostolus, *Si quis domui suæ præse nescit, Ecclesia Dei quomodo diligentiam habebit?* Hinc scite admodum S. Bern. huiusmodi superiores, se ipsos regere non valentes simia nunquam quiescenti, & omnia destruenti comparat, *Rex factus in solio est simia in lecto, quæ nihil componit vel vitæ, sed quo compositum est dissoluit & diuidit.* Solebat Salomon rex naues quotannis in Tharsis mittere, quæ inter cætera quib. onusta redibant, pauones & simias deuehebant. Vt mystice hoc exponam, dico Ecclesiam nauem esse Christi Iesu, qui longe plusquam Salomon: plurimos autem pastorum prælatorumque; eadem vectos esse instar simiarum fatuos & stolidos, pennis tamen pauonum coopertos, & tyrio ostro nitentes: quorum vt plurimum stoliditas & ineptia in causa est, vt Dei Ecclesia seceus ac par est, gubernetur. Atque vt consiliarij Roboami ceteriq; magistratus, stolidi & iuuenes, rerum inexpertes interitus illius causa fuere, regnoque extremam atulere perniciem: ita status Ecclesiasticus, quoties à iuueniculis

stolidis & fatuis, nullaque rerum cognitione pollentibus administratur (nam teste Salomone, *stultitia colligata est in corde pueri*) vt plurimum maximam iacturam facere solet. Verum in legitimi pastoris dotibus enarrandis pergamus.

Quarto ipsa paternitas ad boni pastoris Pastorem perfectionem pertinet, quam è verbis illis pater erga Euangelistæ eruiamus. *Quem constituit Dominus filios, seles super familiam suam.* Cogitare quippe pater gerere de storem par est, vt pater familiæ & domui ita se bet.

Ecclesiæ præfectum diligentem illius curam, vt ille domus habere, animarumque sibi creditarum commodis prospicere debere: quod si facere negligat, non pater aut pastor, sed tortor & suorum carnifex audiet. Quod ne cui nouum & absurdum videatur, Gregorium Gregor.

testem producam, cuius quoties verba perpendo, toties horrore totus percello & tremo: *Tot, inquit, occidimus, quot ad mortem quotidiana tepide & tacentes ire videmus.* Apud Ezechiel. etiam Dominus comminatur, se, si Pastores quem pastorum negligentia, se cordiaque per negligentem ire contingat, sanguinem illius de horum manuum requisitum, Episcoporumque dispendio rum intercorum perditionem & interitum vlturum. fectores,

Vnde manifestum redditur, Pastores negligentes & inertes, veros animarum carnifices de causis, & interemptores esse: quod tripliciter contingere potest. Primo virulentas & venenatas escas illis in cibum præbendo, id est, tum malo vitæ exemplo eos offendendo, tum etiam falsam doctrinam instillando, prauisq; dogmatibus imbuendo. Secundo necessaria iis alimenta subtrahendo, id est, diuini verbi prædicatione priuando. Tertio, vitæ libertatem concedendo, omnem delinquentibus impunitatem elargiendo, & ad vitia copniendo. Idem enim hodie sæpenumero in Episcopantibus videmus contingere, quod olim in regno Israel accidisse facti commentarij perhibent, *In diebus illis non erat rex in Israel, sed unusquisque quod sibi videbatur, hoc faciebat.* At non ita verus & sincerus Ecclesie pastor se gerat, sed instar patris familias seduli & suorum amantis, vitam componat.

In quam rem egregiam è libris sanctis figuram producam.

In Exodo præcepit Dominus, vt summus

Hhhh 2 Pon-

Exod. 13.

Pontifex in medio tabernaculi mensam panibus calidis semper instrueret, *Pone super mensam panes.* Qua exteriori caeremonia denotare voluit, boni pastoris esse oves suas Sacramentorum, verbi diuini, aliarumque sanctarum rerum pabulo pascere, & singulari animarum saluandarum rationem habere.

Lib. de 12. abusib. c. 10.

Nam, vt bene D. August. ait, decimus & vltimus abusu & absurditatum mundi huius gradus est, praelatus & pastor negligens, deq; ouib. nequaquam sollicitus. Christus autem verus pastor exiit, qui merito in Euangelio dicere potuit, *Ego sum pastor bonus.*

Ioan. 10.

VI.

Tres in sacris litteris pastores celebrantur.

Gen. 31.

1. Reg. 17.

Tres in sacris libris pastores potissimum commendantur, meritisque efferuntur laudibus: primus in lege naturae; alter in lege Mosaica, tertius in lege gratiae. In lege naturae fuit Iacob: quamuis enim Deus circumcissionis praecipuum iam Abrahæ dedisset, scripto tamen ipsum non commisit, sed ore tenus solummodo edixit: scripta siquidem lex non nisi in Mose incepit, cui eadem in monte digito Dei exarata tradita fuit. Iacobi autem pastoris diligentia vigilantiaque, super foci sui gregem diligenter excubantis, & astum & figora, aliasque cæli iniurias tolerantis è libro Geneseos manifeste colligi potest. Alter in lege inquam scripta, fuit Dauid, qui in siluis & solitudinibus agens, ouiumque curam habens lupos præclusis faucibus enecabat, leones prosternebat; vt illos suffocabat, vt ita gregem à periculo immunem præstaret, quænam modum è libris Regum legenti euidenter fiet. Tertius, in lege Euangelica, fuit ipse Dei filius Christus, pastorum omnium supremus, qui que solus dicere potuit, *Ego sum pastor bonus.*

Ioan. 10.

Plurima in bono pastore dotes requisita.

Heb. 7.

Quot vero, Deus bone, in sincero bonoque pastore dotes & conditiones requiruntur! quam multa ei virtutum ornamenta necessaria? Ea scilicet omnia, quæ Apostolus in epist. ad Hebr. in Christo pastore summo fuisse scribit, *Talis decebat, nobis vt esset Pontifex, sanctus, innocens, segregatus à peccatoribus, excelsior cælis factus.* Pastor quippe sanctus sit oportet innocuus, nemini iniuriam aut contumeliã irrogans, corde puro & immaculato, cõscientiam mundã habens, à peccatori-

bus sequestratus & secretus: (vt pote qui improborum euitare debet cõsortia) super cælos & cælestia eleuatus, id est, contemplatione supernorum procul à terrenis in sublimia euectus. Et profecto quicumq; egregias hæc dotes concioneque non præferat, boni pastoris nomine proflus indignus est, & mercenarius potius & stipendiarius dicitur.

Pius ille rex Iosaphat, cum sacerdotes & iudices officij sui commonefaceret, hac apud eos oratione vsus est, *Videte quid faciatis, non enim hominis est exercitij iudicium, sed Domini: Et uocumque iudicaueritis in vos redundabit, Sit timor Domini vobiscum, Et cum diligentia cuncta facite. n. n. est enim apud Dominum D. um nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum.* Quod pius ille rex Præsidibus ac Sacerdotibus Synagogicis dicebat, hodie vobis, ô pastores & præsules Ecclesiæ, occinere & ingeminare visum est; Videte, inquam, ac rebus vestris prospicite, dignitatis ac munitorum pondus pro dignitate ponderate & expendite, cogitate quoque Dei, non hominum vos locum occupare, & venturum aliquando tempus, quo omnium iniquorum à vobis excigaret ratio iudiciorum. Dominum igitur cæli formidate, & omnis muneris vestri partes pro virili adimplere: personarum acceptores ne sitis, nihil gratiæ tribuatis, at equitati & iustitiæ omnia: auaritiã deique procul ab animo propulsate, nec munerum apud vos regnet cupido.

Moses populi præsidis & coryphæos ac tribuum duces constituturus, hoc ab Iethro sacro Madianita consilium accepit, *Prouid. de omni plebe viros potentes, ac timentes Deum, in quibus sit veritas, Et qui oderint auaritiã.* Vobis hæc cõsilia existimate Præsules, hoc vobis consilium datum putate: & quotiescunque Pastores in diocesis vestris constituendi sunt, seligite viros in Vniuersitatibus, Deum timentes, scientia omnigena; doctrina celebres, virtutibus omnibus decoratos, vitæ honestate commendabiles, auaritiã exosos, sinceros, omnemque simulationem & hypocriam detestates.

Huc etiam respiciunt litteræ Iehu Regis Israel, 4. Reg. 10.

Israel quas Samaritis misit, quibus septuaginta filios Acham, & quadraginta fratres illius interficiendos monuit, ac nouum principem constituendum: *Eligite meliorem, & eum qui vobis placuerit, de filiis Domini vestri & eum ponite super solium patris sui.* Vobis hæc litteras directas credite Præsules & principes Ecclesiastici: cumque exterminandum peccatum, hæreses iugulandæ, profana Baalim altaria euertenda, nouusque Pastor eligendus erit: meliorem ex vniuerso cœtu semper seligite, doctiores, pluribusque ornatos dotibus, ad Ecclesiæ solium, id est, ad Cathedras parochiales, euehite.

1. Reg. 10.

Super Leuit.

Saul, quod humeris & ceruicibus altis vniuerso populo esset eminentior, à Samuele in regem inunctus fuit, quasi omnibus uti maior ita & melior & spectatior: hinc cum coram populo eum inunctum produxisset, ait, *Ecce videtis quem elegit Dominus quod non est similis illi in toto populo.* Ita, ad imitationem rei huiusce consulto, cum pastor aliquis & Ecclesiæ caput eligendum est, non alium ad dignitatem pastorem promoueri, quam qui alios virtutibus & dotibus animi, uti dignitate & munij, antecellat: virtutum caput sublimes attollens, & vniuerso populo supereminens, id est, qui nullum similem aut parem habeat. Hinc Diu. Hieronym. de pastorum dignitate loquens Pastorem cæteris omnibus doctrina, meritis, sanctitate virtutibusque præstare oportere ait: qualem fuisse constat eum, de quo hodiernum Euangelium, qui de seipso aperte testatur, *Ego sum pastor bonus.*

V.

Exod. 18.

Quantum vero, Deus bone, pastoralis dignitatis onus est & pondus: quanta humeris præsulum moles incumbit: quanta animarum illis cura habenda est quod è libro Exodi facile colligere est, in quo Dominus à summo Iudæorum Pontifice omnium tribuum nomina in humeris gestari voluit, *Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino, super utrumque humerum ob recordationem.* Tu quidem Episcope gemmas & vniones gestas, & diuitijs transmarinis nites: sed nomina potius duodecim tribuum Israël, & animarum ipsæ inculpta, consideres & contempletis necesse est: neque enim tam

gemmæ quam hæ inspicendæ sunt: quarum tibi in supremo iudicij die exactissima reddenda erit ratio: quod quoniam graue & ponderosum est, in humeros ipsum sustollere te oportet, ut ita semper ante oculos veretur.

Inter cætera templi Salomonici ornamen-

ta hæc in sacris litteris commemorantur: *Omnes parietes templi per circuitum sculpsit Salomon variis cœlaturis, & fecit in iis Cherubin & palmas.* Quem locum Sanctes Pagninus in thesauro linguæ sanctæ, in qua ad stuporem vsque excelluit, ita transtulit, *Omnes parietes domus per circuitum sculpsit cœlaturis fundarum, Cherubin & palmas.* Quid

Quid fundæ an non potius stulosos, siluosa, dumosa, animaliaque omnigena, depinxisset, quæ & Salomonis maioris ornamenti & spectantium oculis fuisse gratiora? nequaquam, sed diuini spiritus instinctu id factum magis credibile est, ut nimirum summus sacerdos, quotiescunque templum ingrederentur, oculosque in sculptas illas fundas coniceret, sibi statim ob oculos poneret, sibi non secus ac pastori omnium, totius populi curam esse commissam: ac proinde, præter fundam pastorem etiam scientiam Cherubinorum habere se oportere, qua populum nimirum edoceret, & rudiores erudiret: illa inquam gregem ab incurfu hostili tueretur, hæc vero animas instrueret. Cuius rei signum erant duo illa sacra verba, quæ Rationali instar symboli cuiusdam sacri, summi sacerdotis Iudæorum inculpta legebantur, *Vrim & Thumim* id est doctrina & veritas, quæ tamen alij interpretantur, illuminationes & perfectiones, Doctrinam inquam & vitam: ut nimirum simul & faceret ac doceret: quæ duo ad veri & boni Episcopi omniumque pastorum perfectionem & ornamentum cum primis necessaria sunt: ac præsertim doctrina, qua semper instructi & ornati sint, ac sine qua ad pastorem curam administrationemque diocesanos profus sunt incepti.

Nonnulli, de quibus Isaias, noui sibi constitutere Principem satagentes, hæc eum oratione compellarunt: *Vestimentum tui est princeps esto noster, ruina autem hæc sub manu*

Hbb 3 ma.

mea, id est: Tu, qui omnium virtutum ornameto nites & ornatus es, nostri curam habe: ita namque & nobis in ærumna constitutis succurrere, & ruinæ imminenti te poteris opponere. A quo tamen hoc responsum tulere: *Non sum medicus, & in domo mea non est panis, nec vestimentum: nolite constituere me principem populi*. Responsum profecto viro diuino dignissimum: utpote qui nec regnum adire, nec aliorum regimen suscipere, quod se aliorum delictis succurrere non posse çerneret: eo quod & panis doctrinæ & charitatis vestimentum quo subditos algeates refocillaret, deesset. Hinc docemur, neminem ad pastorem dignitatem, aut ad animarum Christianarum regimen sublimandum, qui non peritissimus sit medicus, & domum omnibus rebus habeat instructissimam, id est, qui & peccatores iuuare, ægris opulari, & animas rudiores erudire queat.

Apoc. 1.
Pastores in
Ecclesia la-
borent ne-
cesse est.

Ezech. 1.

Exod. 27.

Angelus ille Ioanni in Apocalypsi appa-rens, oculos flammantes, & pedes aurichalci nos habuisse scribitur. Omnes quotquot in hunc locum commentati sunt Patres, veram & genuinam Præsulum imaginem hic denotari credere: per oculos enim flammaram instar rutilantes, tum doctrinæ splendorem ac scientiæ fulgorem, tum in administrando vigilantiam, curamque per æneos autem pedes patientiam, & infractam in tolerandis aduersis constantiam denotari dixerunt. Hinc animalia illa Ezechielis, mysteriorum & portentorum officinæ & vera præsulum imago, oculos rutilantes fulgentesque, & pedes vitulinos habuisse scribuntur: *Et planta pedis eorum, quasi planta pedis vituli*. Vitulus autem & bos, laboris sudorisque sunt symbolum, quo denotatur, pastores & præfules Ecclesiarum, non nisi ad labores subeundos, aliosque edocendos, ad cathedras promoueri. Pastores igitur omnium mortalium perfectissimi sint oportet, & cæteros virtutibus antecedentes.

Tabernaculum illud veteris Testamenti ex auro purissimo conflatum erat, lucernæ item & emunctoria erant aurea, vasa quoque in quibus emuncta extinguebantur. Aureum illud candelabrum, Auditores Ecclesiæ: &

lucernæ, præsulum symbolum dici queunt, quos aureos esse oportet: cum Deus in summitate candelabri illos, quo creditas sibi oves cum doctrina, tum bonæ vitæ exemplo illuminarent constituit: ad imitationem pastoris, qui de se in Euangelio ait: *Ego sum pastor bonus*.

Ioan. 10.

Sexcentæ porro, ut dixi, in bono pastore Clementia dotes, sexcentæ perfectiones requiruntur: & benignitas præter priores benignitas & mansuetudo. Bonitas pastoris enim pastor in peccatoribus corripiendis, delinquentibus castigandis, multisque imponendis, benignus & mitis sit oportet, non rigidus & austerus. Vnde Aristoteles Alexandrum Principem instituens his eum ad clementiam humanitatemque verbis est adhortatus: *Noli esse crudelis circa delinquentes, sed flexibilis ad parcendum: esto magis clemens quam seuerus, & semper de futuris cogita*. Quod ille, principem sæcularem instituens: nos potiori iure de pastoribus & Episcopis, qui Ecclesiæ principes sunt vsurpemus: quos benignitatē seueritati, mansuetudinem rigori, mel felli præponere necesse est.

Dauid hoc se nomine apud Deum orans *psal. 39.* efferebat, cum diceret, *Non abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam à concilio multo: tu autem Domine ne longe facias misericordias tuas à me*, quasi diceret, *Ut meam erga subditos misericordiam & benignitatem ostendi Domine, ita & tu erga me tuam ostēdas precor*. Efficere hinc volo & asserere, principes misereri nescios, rigidos & immites, diuina misericordia & benignitate indignissimos esse clementiam sceptris & pedis pastoralibus, velut indiuiduam comitem, semper annexam esse oportere.

Atque hæc forsitan est ratio, Christiani; cur Dominus noster IESVS, Apostolos suos pastores jam & Episcopos animarum constitutos, baculum aut virgam gestare veterint, sed inermes & exarmatos, in clementiæ signum illos per mundum Euangelium disseminaturos miserit. Hæc Ambrosius in decimum Matthæi caput commentatus: qui deinde in officiis Moyses & Dauidem maiorem apud suos, clementia benignitateque, quam rebus præclare gestis,

flis, fortium factorum gloriam & laudē ait consecutos. Et sane præclara hæc virtus pastorem apud omnes celebriorem magisq; admirandum reddit, quam si infinita vbiq; terrarum miracula patraret.

Bernardus mellifluo illo in cantica commentario verba illa sponsi: *Dilectus meus mihi; & ego illi qui pascitur inter lilia*, exponens, inter lilia, quibus sponsum pasci putat, virtutem clementiæ benignitatisq; principem tenere locum putat: utpote qua nullus Deo gratior jucundiorque ex omnibus in Ecclesia hortu pullulantibus, flos haberi queat, pastor autem qui Ecclesiam sibi in coniugem adoptavit, hoc semper flore pasci debet, in eoque volutari. Clementia enim M. Tullio teste, vera ad honorem & gloriam semita est, & apertissima ad laudem & summa aspiranti via in Philippicis quippe M. Antonium crudelia meditantem perstringens ita de eadem locutus est: *Illud magis veror, ne ignorans verum iter gloria, gloriosum putes plus te unum posse quam omnes, & metui civibus tuis quam diligi malis.* In quo Orator libens accedo, gloriosus pastori esse credens benignitatem & mansuetudinem, quam rigorem & severitatem induere.

Arca Testamenti, teste Apostolo ad Hebræos, tria asseruabat, Manna, virgam Aaron, & tabulas Decalogi, quo docemur, Episcopum, qui vera Dei arca, tria quoque continere debere, manna inquam, misericordiæ & placidæ exhortationis, quoad bonos & correptione emendandos: virgam quoque sanctæ & benignæ correctionis, erga eos, qui in peccatis obduruere: tabulas denique sapientiæ discretionisq; erga omnes. Ita in Moralibus Greg. tria autem hæc dum in pastore aliquo reperiuntur, nã ille eximius & diuinus dicendus.

Isaias Propheta, eum iniunctæ ab vniuerso humano genere legationis munere fungens, Pastorem bonum à Deo contenderet, ait, *Emitte agnum Domine dominatorem terræ.* Quid petis Isaias? anne agnum vis leonibus dominari, vris imperare, lupis resistere, peccatoribus inquam, scelestis & impijs? At credendum Spiritus Sancti eum instinctu ita locutum esse: pastor enim qui bene alios regere

& pascere vult, agninam naturam, non leoniam, ouinam mansuetudinem, non lupinam rabiem, non tyrannicam truculentiam, sed paternam benignitatem assumat, necesse est.

Huius rei manifestum exemplum in libro Regum repetitur. Elifæus cum magnum Eliam curru igneo in sublime rapi per aera cerneret, inelamasse alta voce dicitur: *Pater mi, pater mi, currus Israel & auriga eius.* Singula habent emphasin & energiam verba, ne dicam syllabæ. Secundo namque *pater* inelamavit, & *currus*, & *auriga*: quod Pastor patrem benignitate mansuetudineque, aurigam gubernandi arte imitari debeat: currus vero sit oportet subditorum onera sustinendo, laboresque & arumnas subeundo. Ipse quoque Dei filius, Pater à suis eodem tempore voluit appellari, *Pater noster qui es in caelis*, quo pastoris nomen assumpsit, *Ego sum pastor*

Bonitas igitur & mansuetudo pastori necessaria sunt, & Præsulis est, benignum & placidum erga oves concreditas se ostendere, magna dulcedine bonitateque corripere corripandos, & in castigando dulcoris radios exercere: ut Apostolus admonuisse olim visus est Galatas, *Fratres, si supra occupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis: considerans teipsum, ne & teneatis.* quamuis autem verba hæc ad omnes in genere Christianos dirigantur: ad pastores tamen, & Præsules potissimum referenda sunt. In quibus diligenter perpendenda sunt illa, *Considerans teipsum: non secus ac si dixisset: Quotiescunque proximi defectus taxare vis pastor, & subditorum delicta reprehendere: reprehensionum aculeos ad mansuetudinis, sicutem obtunde, amarulentiam correctionis dulcedinis ambrosia tempera: severitatem exue, teipsum intuendo. Videbis enim te, non secus atque alios, errare posse, ut qui homo sis, à quo proinde nihil humani alienum, iisdemque quibus careri, defectibus obnoxius viuas.*

Veteres curiosi, & singula inuestigare solliciti, olim figuram depinxere, quæ manu spha-

4. Reg. 2.

Matth. 6.

Ioan. 10.

Gal. 6.

spharam, quam fixis oculis intueretur, teneret, & tergo lucidissimum speculum gereret. Quo eleganti emblemate aliud nihil designare voluere, quam eos, qui seipfos ignorant, defectusque proprios in tergum rejiciunt; quidquid in vniuerso mundo, (cuius sphaera imago est) agitur diligenter indagare, examinare, inquirere solere: sed speculum in tergum rejicere, quod si pra oculis haberent, & seipfos intuerentur, aliter se profecto gererent. Nam si dignitas & auctoritas pastorum misericordiae non innitatur, meram tyrannidem sapit, & tolerari a nemine potest.

*Domin. li.
de stigmat.*

Cuius tyrannidis occasione refert scriptor quidam nuperus, historiam quae huc optime faciat. Princeps quidam Italus cum graui suos tyrannide premeret, & jugum intolerabile imponeret ciuibus, illi tyrannidem detestantes & nefarium depeculatorem exosi, quo eum ad misericordiam benignitatemque excitarēt, legatum ei misere, virum rebus gerendis idoneum, summique ingenij, arte medicum, qui diserta & grauioratione ciuium ei calamitatem exponeret, & ex postulationes referret. Hic mox, vt in Principis conspectum venit, seruum est basilico herba contextum eidem obtulit, dicens, non alia causa se a Populo legatum, quam vt herbam illam, verum reipubl. afflictæ symbolum, Principi offerret. Princeps igitur cum gryphos & aenigmaticam hanc legationem, post longam & sedulam considerationem non intelligeret, legatus mox ait, Herbae huic subditos tuos esse crede perfimiles, quae cum leniter tractatur, iucundissimum edit odorem, si premitur & violententer conteritur, non modo foetet, sed scorpiones etiam & vipersas progignit, ita subditi tui: si enim leniter & placide illos habeas & cum benignitate castiges, omnem tibi fidelitatem, etiam credito maiorem, ostendent, & obsequium sincerissimum exhibebunt, itaque amorem & gloriam apud omnes consequeris: si vero opprimas & proteras; praeterquam, quod perperam de te sentient & loquentur, maleque apud omnes auditurus sis, inimicitias tecum gerent, conspirationes & coniurationes viperis & scorpionibus deteriora, in

*Legatio Me
dici cuiusdam
Itali.*

caput tuum excogitabunt. Quae omnia si ad principes Ecclesiae, id est, praesules, referantur, non minoris, mihi crede, energiae, futura sunt: nam vt crudelitas & vehemens rigor illos apud populum exosos reddit, ita benignitas & mansuetudo incredibilem illis amorem & beneuolentiam conciliat. Adeo vt pastor, qui benignus, mitis & moribus placidus sit, cum Christo vere dicere queat: *Ego sum pastor bonus.* Ioan. 10.

Inter ceteras, ob quas Esau primogenitus exclusus fuit, causas & illa recēsetur, quod manus hispida, hirsuta, & vrsi instar pilosas haberet: Iacob vero est contra easdem lenes & lana molliores. Ideo matri Rebeccae ait: *Vides quod frater meus sit pilosus, ego autem lenis.* Gen. 27. Pastores autem & Episcopi, Ecclesiae primogeniti sunt & natu maximi, ideoque manus leues & molles habere debent: nam qui hirsutas eas, & pilosas habent, ad praefecturas inepti sunt. Hinc Apostolus Galatis scribens dicit: *Huiusmodi instruite in spiritu lenitatis.* VI. Gal. 6.

Ceterum cum Pastores ad humanitatem & benignitatem adhortor, nolim eos omnem profus seueritatem & rigorem exuere, sed tempore & loco, in corrigendis delinquentibus eadem vt adhibeant suadeo, sed & benignitas vbiue praedominetur, & seueritas & rigor dulcedine temperentur, id est, ad perfecti pastoris ornamentum est, si benignitatis clementiaeque oleum aceto seueritatis temperent, apteque inter se misceant. Cuius rei egregiam in libris Regum figuram reperio. Salomon in basibus columnarum templi sui boues, leones, & Cherubim sculpi est diuino mandato praecipit: quam sculpturam exponens Gregorius, & mysterium illius enucleans, per bouem naturam placidam & lenem, clementiam, per Cherubinos scientiam, per leonem denique crudelitatem putat designari. mystice autem denotari Pastorem, qui basis & columna Ecclesiae est, erga delinquentes seuerum, prudentem & cordatum esse debere.

Video alium apud Ezechielem Cherubinum, quatuor habentem vultus: *Et quatuor facies* Ezech. 1.

quod quatuor facies uni, & quatuor penna uni: quem veram pastoris imaginem esse opinor. hic enim quadruplicem faciem præferat necesse est, bouis scilicet, ad dignitatis onera & difficultates sustinendas; item aquilæ, ad negotia præuidenda, & sagaciter disponenda, quin etiam hominis, ut dulcedine & benignitate peccatores ad penitentiam alliciat; faciem denique leonis, quo ad castigationem & punitionem errantium, ut nimirum excessus impiorum & sceleratorum impetus retundat, luporum quoque & hæreticorum rabiem comprimat ac refrenet. In quam rem alterius mihi conceptus in mentem venit.

Emblema poeticum. Fixit olim Martian. Capella, solem regio quodam curru inuectum, quatuor manu valia continere; primum quidem ferreum, cui nomen esset *caput Vulcani*, ex quo ignis, flammæ, carbones, & fumosa euaporationes egrediebantur; secundum argentum & risus Iouis dicebatur; quod serenitatē, ver, & delicias producebat: tertium autem plumbeum, cognominatum *moris Saturni*, quod pluias, nubes, grandinem, omnigenamque tempestatem emittebat: vltimum denique vitreum, quod *Mamillam Iunonis* appellarent, è quo, velut è seminario, omnia feminum è quibus animalia procreabantur, genera prodibant.

Cartharius lib. de mag. Durum. Interpretem ænigmatis huius agens Cartharius, ait, diuersis hæc figuris, quatuor anni tempestates designari, è quibus velut è quatuor vastis, capacibusque phialis, sol, quidquid ad rerum inferiorum statum conseruationemque necessarium est, depromere videtur: ab æstate, inquam; calorem, velut è flammati quadam Vulcani fornace, tempestates hyeme, pluias ab autumno, delicias denique & serenitatem à ridenti vere mûtuatus. Verum longius cogitationum mearum curru euectus aio per solem sublimi in throno cõstitutum, tacite denotari, quoniam modo soles illi terreni (pastores & Antistites intelligo) qui dignitatibus Ecclesiasticarum thronos, instar caput, iudicium, & bonorum Pastorum occupant, sese gerere debeant; quos non eodem profusum cum omnibus, & ubique locorum modo

Tom. 1. Pars Hyemalis.

agere par est. ignem enim interdum struant necesse est, quo ceteros calefaciant & succendant; pluiam & imbres emittant, ut succensos & ebullientes eorum imperus extinguant; humanitatem aliquando induant, seueritatem etiam aliquando induant, seueritatem etiam aliquando modo scilicet astatem misericordix egerant, modo iustæ correptionis hyemem. Atque hoc est cum Christo Iesu bonum agere pastorem, qui de se in Euangelio ait: *Ego sum pastor bonus.*

Ioan. 10.

Vere, inquam Domine, bonus es, & verus pastor, in quo nimirum quatuor illæ conditiones, quas fidelem pastorem habere debere. in Euangelio docuisti, reperiuntur: voluisti etiam pastores oues pascere, easdem cognoscere, à luporum impetu defendere, denique vnum in ouile omnes congregare. Tu videlicet oues pauisti, & singulari quadam ratione pauisti: nam cæteris pastoribus seipsum ouium suarum carne pascentibus, nutrientibusque, tu solus, o pastor bone, tuas carne propria & sanguine pascis. Dixisti enim: *Accipite & manducate, hoc est enim corpus meum.*

Matt. 26.

Magnus ille Iudæorum amicus Razias, & ipse Iudæus, qui propter nimium quod gentem & ciuitatem prolequebatur amore, *Pater Iudæorum* est appellatus, videns populū ad magnas redactum angustias, inque extremo versari periculo, adeo ut nullus effugio & auxilio locus pateret, è muro; ne in hostium manus viuis perueniret, præcipitem se dedit: ac deinde præruptam petram conscendens; intestina, ventris inquam suppellectilem, quæ præ casu effluerant in confertissimas hostium turmas proiecit, quo facto insignem erga populū & gentem amorem affectumque demonstrauit. Nescio autem, vtrum generosum hoc facinus laudare, an vero ut desperationis indicium culpate debeam: quidquid tamen sit, scio Iesum, Raziam nostrum, & generis humani Saluatorem, quo melius affectum, & extremum, quo hominum genus prolequeretur, amorem testatum faceret, in crucis sublime euehi, & corpus suum elauis, lancea; spinisque apertim permisisse, ut ita viscerata & intestina in populū effunderet, Pastor o-

2. Mach. 14.

Tragicum

quoddam

facinus Ra-

zias Iudæi.

Luc. 1.

liii de quo

ues suas de- de quo Euangelista Zacharia verbis ait: *Per*
bet nosse. *viscera misericordie Dei nostri, in quibus nos sus-*
tauit oriens ex alto.

Hic item pastor oues suas intus & foris
perspectas habebat, & omnes ad vnum co-
gnoscebat, quæ secunda in pastore bono re-
quisita conditio est. Dei enim filius mox,
vt se bonum esse pastorem dixisset, subiun-
git: *Et ego cognosco oues meas*; quo cura solici-
tudoque designatur, quam ergo animas pa-
stres gerere debent, quibus adesse, & quas
ante oculos semper habere illos par est. in

Ioan. 10.

Gen. 22.

Genesi de Adamo legitur; *Formatus Deus*
caelis animantibus terra, & vniuersis vola-
tilibus caeli, adduxit ea ad Adam, vt videret
quid vocaret ea. Vnde efficere volo, Deum,
si voluerit Adamum oculis animalia coram
intueri, quo iis nomina imponeret; multo
maiori cum ratione velle, pastor vt oues co-
gnoscat, ac nomine quamque suo compel-
let.

Mithridatis
regis me-
moriam.

Mithridatem Ponti regem, præterquam
quod viginti duas intelligeret & loqueretur
linguas, omnium quoque militum nomina
nouisse, & proprio quemque compellere po-
tuisse, historiarum referunt monumenta; in
quo & vitæ illius ingenium ac scilicet me-
moriam tenacitas euidenter apparent. Cate-
rum quod in rege illo historici miris laudi-
bus efferunt, sacra litteræ in Ecclesiæ prin-
cipib. pluris facere solent; quando nimirum
vniuscuiusque ouis & nomen & cognomen
norunt. Vnde Christus: *Qui pastor est ouium,*
propriis oues vocat nominatim, & adducit eas.
Quod vt commode fiat, inter illas semper
agat conuerseturque necesse est, atque ita
residentia in propria parochia pastoribus &
Episcopis commendatur.

Struthio o-
ua intuedo
excludit.

Naturalium rerum indagatores tradunt,
Struthionem solo introitu, eoq; perpetuo &
assiduo oua excludere: materia hæc meæ
adaptans dico Pastorum præsentiam magnæ
vt plurimum in subditos esse energiæ: solus
enim ictus oculi potis est timorem Domini
in eorum animis fouere, & sexcentas virtutes,
& varia pietatis exercitia cordib. eorum
elicere & educere.

Apo. 1.

Angelus ille Apocalypseos, quem Ioan-
nes videns exhorruit, in medio septem can-

delabrorum aureorum apparuit. Quo my-
sterio Pastorum residentia præcipitur, vt
semper in medio candelabrorum, id est, Ec-
clesiarum suarum, hæreant, vt Concilij Tri-
dentini Patres apertissimo Canone decre-
uerit. Quoniam vero Pastores sæpenumero
a commissis sibi ouibus, & Episcopi a dioc-
cesi sua absint, grauissimæ in Ecclesia exci-
tati tempestates, & mala plurima euenire
solent.

Interea dum Redemptor in nauis, velut
absens mente, dormitaret, facta est tempe-
stas magna in mari, ita vt nauis operiretur
fluctibus. Nauis hæc Ecclesiæ imago &
symbolum est, denotatque mysterium, Pa-
storibus ab Ecclesijs & diocesi absentibus,
tempestates, procellas, & aduersitatum tur-
bines exoriri, qui naufragium afferant, &
plurimos necident.

Moses dum ab vniuersa populi multitudine
ne sequestratus in monte cum Domino lo-
queretur, filij Israel vitulos aureos fundere,
victimas eisdem immolare; liberationemq;
ex seruitute Ægyptia illis ascribere coperes;
quamuis etiam Aaronem, quem fratris loco
vererentur, præsentem haberent. Dicit profe-
cto non potest, quot in Pastorum absentia, absentia
in Ecclesijs & Parochijs, etiam vigilantissimi-
mis, & maxime sedulis vice-pastoribus sus-
fraganeis Episcopis constitutis, damna con-
tingere soleant. Necesse est igitur, Pastorem fert-
oues cognoscere; nec solum cognoscere, ve-
rum etiam cura vitæ periculo defendere, &
ab omni hostili incurfu tueri, dicitur enim
in Euangelio: *Bonus pastor ponit animam suam*
pro ouibus suis.

Meritis rex Sodomorum, quamuis vitæ
contaminatissimæ, & contaminatissimorum
rex effertur laudibus; quod subditorum vi-
tam ac salutem, opum & diuitiarum acqui-
sitioni anteferebat. Nam cum Abraham Pa-
triarcha cum e manibus regum, qui suos
captiuos adduxerant, vindicasset, & va-
ria de hostibus parta spolia secum deferret,
aliud ab ipso, quam subditorum vitam non
petuit, magno affectu dicens: *Da mihi ani-*
mas, cetera tolle tibi. Hunc vtinam imitentur
Pastores & Antistites, & animarum salu-
tem omniumque sibi creditarum commo-
dum.

dum, proprio emolumento præponant.

Evidentius & notabilius etiam est ipsum Moſis exemplum, & amor illius erga commiſſum ſibi populum multo maior. Conſcenſo enim altiffimi montis ex Dei præcepto, iugo, & audito, terram ſe promiſſionis, quam tamen ante oculos cerneret, neutiquam ingreſſurum; cum & vitæ prolongationem & terræ promiſſæ ingreſſum à Domino poſtulare potuiſſet, his neglectis, ſed populi ſibi concrediti imprimis memor, plurima in illius emolumentum poſtulauit,

Num. 17.

Prouideat Dominus hominem, qui ſit ſuper multitudinem hæc, ne ſit populus Domini ſicut oves ſine paſtore. Vtinam, vtinam paſtores noſtri, zeloſum hunc populi ductorem ſequerentur, & ſuorum commodorum obliſi, ſolam animarum ſibi commendarum curam & ſollicitudinem haberent!

Imitarentur inquam, Iacob Patriarchæ in foceri, & ſuo grege cuſtodiendo diligentiam & vigilantiam: hic enim cum in præſentiffimo vitæ diſcrimine verſaretur, cæterarum facultatum obliſus de ſolis ouibus ſollicitus, Eſau fratri, qui cum proſciſcebatur, aiebat: *Noſti domine mi, quod paruulos habeam teneros, & oves & boues factas mecum: quæ ſi in ambulando fecero laborare, morientur vno die, cuncti greges.* Hic igitur paſtor, omnia bonorum Paſtorum imago ſit & prototypon, quos tantam, non dico animalium, ſed animarum habere curam oportet, vt earum cæteris omnibus ſalutem anteponant; ſed iam meo iudicio in bono paſtore deſcribendo ſatis ſuperque verſati ſumus, Mercenarios autem & ſtipendiarios iam depingendi tempus eſt; hi igitur ſecundum concionis meæ membrum ſupplebunt.

Gen. 33.

VII.

Ioann. 10.
Tua prætorum paſtorum genera.

Eccl. 35.

Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor. Chriſtus, vt bene cum Auguſtino Leontius obſeruat, tria hic malorum paſtorum genera recenſet; mercenarios, fures, & lupos: quos omnes Ezechiel graphice ſuis coloribus olim depinxit: *Va paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos, lac comedebatis, lanis operiebamini: gregem autem meum non paſcebatis, quod infirmum fuit, non conſolidatiſtis, & quod ægrotum non ſanaſtis: quod conſtractum eſt, non*

alligaſtis: & quod perierat, non quaſiſtis. Et diſperſa ſunt oves meæ eo quod non eſſet paſtor, & facta ſunt in deuorationem omnium beſtiarum.

Quatuor autem malorum paſtorum notas & ſigna hic adfert: primo, quod debilia infirmaque non conſolident, veros fideles in fide non confirmando. Secundo, quod agris non mediantur: peccatores à via praua ad bonam frugem non conuertendo. Tertio, quod fracta quaſataque non alligent; hæreticos prauilque erroribus imbutos ad Eccleſiæ gremium non reducendo. Quarto, relicta deſertaque non colligant; Paganos & Infideles ad fidei veritatem non reducendo. Denique, quod diœceſes & Eccleſias deſerant; quas interea dum in aulis Principum agunt, aut vitam molliorem conſectantur, omnium vitiarum colluuiem inuadit, & perſecutiones tyrannorum, & hæreticorum truculenta opprimunt. E quibus omnibus paſtor mercenarius dignoſci poteſt.

Zachariæ Prophætæ hoc olim declaratum Zach. 11. voluit Deus, ideoque illi ait: *Adhuc ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti, id eſt, Oſtende populo iniquum paſtorem, nullam gregis ſollicitudinem, aut curam habentem; illius habitum aſſume, mitram, pedum, annulos, omneque ornamentum Pontificium tibi circūda: qui, quomodo ſe in curando grege gerat deſignare cupiens ſubiungit? Derelicta non viſitabit, diſperſum non quaeret, conſtrictam non ſanabit, id quod ſtat, non enutriet, & ungulas eorum diſſoluet.* Locum hunc Eusebius Emiſſenus exponens, ait, illum Episcopum vere mercenarium eſſe, qui in paſcendis ouibus Domini, de nulla alia re, quam de congerendis opibus de coaceruandis diuitijs cogitat, nihil aliud ambit quam aurum & argentum, & magis de auaritia lucroque, quam de animarum ſalute ſollicitus eſt. Verba illius ſunt hæc: *Mercenarius ille eſt Episcopus, qui in paſcendis & regendis ouibus ſola temporalia & tranſitoria quaerit.*

Duo autem genera templa frequentare Bonorum conſueuere, hirundines ſcilicet & bubones; hoc tamen diſcrimine, quod illa nidum paſtorum cantillent & garriant; hi in iſdem diſcretam quaerant, & lampadum oleum noctu meam.

euacuent. Inter Pastores bonos & malos idem profecto discrimen statui potest: illi templum ingrediuntur, & statum Ecclesiasticum assumunt, ut in iisdem commorentur, in iisdem rerum suarum statum figant, & laudes diuinas noctu diuque decantent: hi vero ut bona temporalia, inftar bouum absumant; fructus & reditus Ecclesiasticos percipiant, atque ita veri sunt mercenarij.

Exod. 15.

Moses ex Dei praescripto duos Cherubinos in superiori Propitiatorij lamina collocavit, quibus deinde Salomon & alios addidit: ea tamen inter utrosque erat differentia, quod Moysi Cherubin Propitiatorium fixis oculis intuerentur, Salomonis autem templi ianuam respicerent. Introitus huius allegoricum habere sensum vultis: Primi, bonorum Pastorum imago sunt, qui solum Propitiatorium, id est, gloriam diuinam, & animarum salutem respiciunt: alij vero, malorum, solum templorum ianuam intuentium, in solum lucrum, si uictus, reditus, beneficiorum emolumenta & propria commoda, oculos conuertentium, atque hos vere mercenarios appellare licet.

Ioan. 10.

Mercenarius pastor quid sit.

Mercenarius autem, & qui non est pastor Is autem est, qui ob solum stipendium ouilis curam suscipit, qui simonia & datis muneribus ad pastorem ascendit, qui pensionem recipit & non residet, alij denique qui malis artibus beneficia pastorum possident & acquirunt: quae omnia lege verita sunt. Praecipit olim Dominus Moysi, ut in tabernaculo altare constitueret, ad quod tamen per gradus ascendi nolebat. Praeceptum hoc mystice explicans Euseb. Emisissus, ait, designare voluisse Dominum, non esse ad dignitates, & praesertim Ecclesiasticas, per gradus illicitos, quales sunt caro & sanguis, pensiones, munera, promissa, & hominum fauor, ascendendum.

Infamia mercenariorum pastorum Epitheta
2. zech. 13.

Dici autem nequit, quam terra in sacris litteris fulgite mercenarij hi depingantur, quam infames titulos, quam dedecorosa nomina Prophetae iisdem imponant. Apud Ezechielem siquidem vulpes vocantur: *Quasi vulpes in deserto Israel Prophetae erant.* Praeter pellem nihil, vulpes gallinarum pestis, quod

prosit continet; ita & plurimi Pastores & Episcopi, animarum praedones & interfectores, veraeque propter hypocritam vulpes, nihil boni, quam schema & habitum illum pietatis quem exterius praefereunt, ostentant. Apud eundem leones praeda auidi nuncupantur, *leones rapientes praedam*, idque propter insatiabilem honorem sitim, & infrenem aui famem. Euangelista lupos rapaces, ouinam pellem indutos vocat, quorum est gregem perdere & deuorare. Isaias canibus mutescentibus & larrare non valentibus comparat: quod subditorum vitia, nec queant nec sciant reprehendere.

Idolis denique similes esse dicuntur: nam Idolis inuit idolum hominis quidem formam & si qui pastorem praefert, homo tamen non est, nec res consequitur humanum efficit: ita & mali pastores; qui exterius quidem bonorum Praesulum formam praefereunt, reuera autem nihil bono dignum pastorem gerunt. Atque ut varia apud ethnicos & barbaros idolorum erat reperite genera, terrea inquam, lignea, lapidea; alia etiam aenea, argentea, aurea; ita & apud Christianos non pauciora ini-
quorum Pastorum possunt dari genera. Per
figulina idola carnales intelligere pastores
licet, de quibus illud Psalmista dici queat:
Ut lutum plasarum delobo eos. Per lignea, in-
duratos & in vitis pernicaces: quorum me-
minisse Ieremias vates videtur: *Lignum est
auro involutum.* Per lapidea, illos qui armis &
fortitudine ac potentia temporali subnixi ad
dignitates Ecclesiasticas pertingunt: atqui
hi lapides offensionis & scandali, non vero
angulares, merito nuncupati possunt. Aenea
vero, pastores illos designant, qui solum elo-
quentia quadam saeculari & aulica polleat:
aes quippe tinnit & sonitum edit. Ad quod
quam proxime in Epistola ad Corinthios A-
postolus alludens ait: *Factus sum velut aes*
nans, aut cymbalum tinniens. Argentea illorum
figura sunt, qui data pecunia & auro ad pa-
storatus & infulas sibi viam fecere, in quo
perfidum Iudam imitari videatur dicentem:
Quid vultis mihi dare, & sibi tradam? Au-
rea denique significant eos qui quod nata-
lium splendore illustres sunt, & in aulis re-
gis plurimum possunt, in Praefules & Ec-
clesia-

clericus custodes assumuntur; aurum siquidem nobilitatis symbolum: unde & Nabuchodonosoris statua caput habebat aureum. Quot igitur statuarum & materiae, e qua constatur, genera, tot etiam sceleratorum pastorum mercenariorumque dari poterunt.

Quin & amplius: quid si eos sicarios, homicidas, & animarum interfectores à sanctis Patribus, & in Sacris litteris appellari dixerit? Testem huiusce sententiae habeo magnū Ecclesiae verticem & decus Gregorium, qui Comment. in Ezechiel ait: *Scire Praelati debent, quia si peruersa perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditis suis sperditionis exemplar mittunt.* Magnum item Africae lumen August. *Omnia qui in conspectu eorum, quibus praepositi est male uiuit, quantum in ipso est omne, occidit.*

Filij & filiae Iob viri sanctissimi, cum in domo primogeniti iucundissime epularentur, & largiter genio indulgerent, a domo, ventorum fragore ad terram collabente, subito omnes oppressi simul interiere. Non sine mysterio autem factum, ut omnes in primogeniti aedibus perierint: designatum siquidem hic fuit, ut bene obseruauit Pontifex Gregorius, Pastores, qui Ecclesiae primogeniti & maiores sunt, voluptates confectantibus, luxu & delicijs diffuentibus inferiores & subditos in praesentissimo mortis animarum periculo versari. Perire quippe & collabescere respublica & regna solent, quae mercenarios & sceleratos pastores naeta sunt.

Corpus humanum quamuis brachijs, pedibus, auribus, oculis, aliisque membris truncatum sit, uiuere nihilominus potest; at capite resecto imminutum, quamprimum emoritur. Ad eundem modum resp. aut Ecclesia cum praecipua uos aut subditos sceleratos uitiisque omnia deditos habet, misera quidem est & deploranda; uiuit tamen & spirat, modo capita sancta & docta, pastores honestae uitae naetae sit: at si hi dissoluti sunt uitaque liberioris, omnia pessum eunt, ac quam primum interit, & Ecclesiae status collabescit, adeo ut Pastorum dissolutio, rerum publicarum ac totius mundi sit dissolutio, eorumque perditio, simul & una totius uniuersae.

Deplorandi quidem sunt, quibus huiusmodi pastores obueniunt; at multo magis pastores ipsi, quod eo ipso, quod ad uirtutem & uitae honestatem inducendi & incitandi essent, prouiores ad uitium ferantur. Saepenamque uidemus contingere, ut qui ad dignitates euecti sunt, quia opibusurgent, omnia ad uotum fluunt, non meliores, sed deteriores reddantur, omnibusque flagitijs habenas laxent. Nam quemadmodum, ut docte & scite olim scripsit Seneca: *non faciunt equum meliorem aurea frenata, ita neque hominem praestanti rem fortuna ornamenta.* Quod sapiens ille de omnibus in genere hominibus, e quidem de Pastoribus & Praefulis dicere malim: neque enim infulae, pedae, habitus Pontificij, omniaque Episcopalia ornamenta saepenumero eos meliores, sed peiores reddunt; suntque haec fomenta luxus, & aeternae damnationis occasio.

Inter septem illos Angelos, quos phialas irae Dei plenas Ioannes effudisse scribit, unus erat, qui phialam suam aduersus solem effudit, id est, in Pastores & Praelatos, qui concreditam sibi Ecclesiam non recte administrassent. At quamuis per Solem hunc alij Tormenta Pontificem Romanum, alij Antichristum, pastoribus qui in fine saeculorum tum propter potentiam, tum propter quae editurus est miracula instar solis in mundo rutilaturus est, desine deuenire putent: ipse tamen Pastores hic denotari credo, qui merito soli comparantur, quod & uerbis & exemplis illos omnibus in Ecclesia Dei praelucere oporteat. Hinc Angelus ille diuinae iustitiae executor graui & intolerabilia supplicia sceleratis pastoribus, qui plurimi futuri sunt, circa mundi consummationem, intetminatur. Haec igitur animo uoluntas uelim; mercenarij Pastores, & auditis interminationibus tandem aliquando sapite, auditis tonitruis a fulmine caute, & discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.

Vos uero, Catholici Auditores, debitum Conclufio. bonis pastoribus honorem exhibete, cultum obsequiumque ostendite eorum uocem audite, eorum praecipua seruare, proque sceleratis Domino supplicate. Imprimis uero sequimini bonum illum pastorem, de quo